

Möödunud nädalal tähistasid Maarjamaa lauljad ja laulusõbrad oma staatkaima lüdlaulupidude juhi, Eesti NSV teenelise kunstitegelase professor Tuudur Vettiku 75. sünnipäeva.

Jaubilar on sündinud Virumaal Väike-Maarja kihelkonnas Unikülas Otsa talus 4. jaanuaril 1898. a.

Esialgne haridusallikas oli Avispea algkool, järgnes Väike-Maarja kihelkonnakool.

Kui Tartus ja Tallinnas said kõrgemad koolid läbi tehtud ja muusikukutse omandatud, ei unustanud Tuudur Vettik Virumaa laulrahvast. Kohalikel laulupidudel on palju lauldud tema laule ja tema taktikepi all.

Jätkugu vapral virulasel veel kauaks relpust ja laulutuld!

Mul on olnud õnn olla Tuudur Vettiku eakaaslane ja koolivend Väike-Maarja kihelkonnakooli ning Tartu Õpetajate Seminari päevil.

Muusikaga hakkas T. Vettik tegelema päris poisikesena. Kui ma 1912. aasta sügisel Väike-Maarja kihelkonnakooli viimasesse klassi (7. õppeaasta) astusin, oli siin enne õppinud Tuudur Vettik — klassi parim viiuldaja. Enamik poisse klassis mängis viiulit; tol ajal käis see nagu õppeainete hulka. Viiulitunde andis kooli juhataja M. Meos, hiljem õpetaja Jaan Port (arhitekt M. Pordi isa).

Kui olime lõpetanud 1913. aasta kevadel kihelkonnakooli, kavatsesime T. Vettikuga minna õpetajate seminari. Et seminari sisseastumiseksamitel oli võistlus tugev, otsustasime veel ühe talvesüdamet vabatahtlikult kihelkonnakooli viimase klassi kursust korrata. See, 1913/14. õppeaasta ei nõudnud enam nii ränka tööd (kõik oli juba varem läbi võetud). Nii võis siis rohkem rõhku panna isetegevusele. Sügisel asutas T. Vettik internaadi poistest meeskoori. Peab ütlemä, et ta tuli paarikümneliikmelise koori juhatamisega suurepäraselt toime. Bassid ei andnud küll mõ-

nikord täit mõõtu välja, ent seda kompenseeris lauljate hea tahe. Vettik asutas ka segakoori, kus laulsid kaasa internaadi tütarlapsed. Koori harjutuste juures viibis alati üks õpetajaid.

Nimetatud õppeaastal oli Väike-Maarja kihelkonnakoolis laste muusikaline isetegevus heal järjel. Kumbki koor õppis selgeks 3—4 laulu. Et see töö poleks asjatu, organiseeriti põllumeeste seltsi saalis kõigile õpilastele pidu. Kavas olid deklamatsioonid ning omandatud mees- ja segakoorilaulud. Koore juhatas T. Vettik. Teatavasti polnud tolle kooli õpilased kunagi nii intensiivselt muusikaga tegelnud.

1914. aasta sügisel läksime T. Vettikuga Tartu Õpetajate Seminari. Seal kulus aeg õpingutele. Muusikaline tegevus piirdus peamiselt tunniplaanis ettenähtuga (koorilaul, noodiõpetus, solfedžo). Üldiselt oli muusika õpetamine seminaris kõrgel tasemel.

1916. aasta sügisel tekkis mõte

õppida Tartus selgeks operett «Oma jalgel» ja mängida seda 26. detsembril Väike-Maarjas Põllumeeste Seltsi majas. Mõeldud-tehtud, ja muidugi kooli teadmata (tema niisuguseid asju ei lubanud). Muusika- ja koorijuhiks jäi T. Vettik, sõnalise osa eest pidi hoolt kandma Väike-Maarjast pärit Juhan Kroon, kes oli seminari viimase klassi õpilane. Orkestri ja koori harjutu-

esitatud laulut T. Vettiku juhatasti hästi välja tõotanud. Solistina läi kaasa lauljanna Kopli-Juhkam (hiljem Juhkam-Vie-gand). Puhastulu eest osteti õpilaste ajakirja «Kuma» toimetuse tarbeks sapiirograaf. Ajakirja toimetusse kuulus ka T. Vettik.

Tol aastal andis seminaris lähemat aega laulutundõ «Vanemuise» muusikajuht Juhan Simm. Kord tunni lõpul tegi ta

KOOLIVENDA MEENUTADES

TUUDUR VETTIK 75

sed — mõlemad koosnesid seminari poistest — korraldas Vettik seminari ruumes, ilma et õpetajad oleksid proovide otstarvet teadnud. Sõnalised harjutused aga leidsid aset erakorterites: kaastegevad olid ka tütarlapsed. 26. detsembril sõitsidki kõik tegelased Väike-Maarjasse ja mängisid «Oma jalgel» omadel jalgadel maha. Publik võttis opereti erakordse soojusega vastu. J. Elken kirjutas sellest ka ajalehes. Seal sai kool asjast teada. Pärast oli klaarimist. Et lehearvutus oli õige heatahtlik, ei tehtud loost suurt numbrit.

Pärast 1917. a. Veebruarirevolutsiooni tõmbus venestulaine seminaris tagasi ja isetegevuse harrastamine õpilaste seas kasvas. Vettik moodustas poistest tugeva meeskoori (võeti ju seminari vastu ainult musikaalseid õpilasi). Harjutused toimusid nüüd koolis avalikult. Sama aasta sügisel andis koor Tartu Aleksandri Gümnaasiumi saalis avaliku kontserdi. Koor oli seal

Vettikule ja minule ettepaneku tulla «Vanemuise» muusikaosakonna segakoori laulma. Seal me siis käisime kuni õppeaasta lõpuni. Juhan Simmi energiline koorijuhtimine meeldis väga ja kui hiljem on olnud võimalust vaadelda T. Vettiku koorijuhtimist, siis on sealt paistnud vastu ka nii mõndagi Juhan Simmist.

Veel meenub, et suvevaheaegadel sai sageli korraldatud isetegevuslikke pidusid küll Väike-Maarjas, küll Simunas, küll isegi Avispeal Läänemetsa rehelaluses. Korraldajad olid Tartu koolides õppivad Väike-Maarja kihelkonnakooli endised õpilased. Muusikajuht oli ikka Tuudur Vettik. Ka näidendites läi ta täiel määral kaasa. Üldse oli ta koolipõlves väga mitmekülgne: joonistas hästi, kirjandid olid päris head.

Vettik komponeeris juba seminaris. Võin praegugi laulda tema laule «Emale» ja «Sügis», mis ilmusid õpilasaajakirjas «Kuma».

Juhan HEINPALU